

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— : Na štvrt' roka — — — — 1.— : <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor : JÁN BARTOS, krajinjský vyslanec Za vydavateľ'stvo zodpovedný : JÁN MOLNÁR, pápežský prílát</p>	<p>Redakcia a vydavateľ'stvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do nevía ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i></p>
---	--	--

Kresťanská sociálna strana krajinjská a kresťanská ľudová strana snemová — pod jednou zástavou.

Napísal: Karol Huszár.

Zato sme už od dvadsať rokov pracovali. Splnily sa naše sny a nádeje. Katolícke politické stránky a politici katolíckeho smýšľania s novým spoločným programom predstúpili pred ľud a pred celú krajinu. Včul už nikto, čo je opravde katolíkom, nemôže povedať, že sa preto nepripoí ku ľudovej strane, bo sa drží zásad strany 48-tych alebo že je demokratickejšieho smýšľania alebo že je kresťanský socialista. Kresťanská ľudová strana má taký nový program, **ktorý zatvára v sebe záujmy všetkých katolíkov uhorskej krajiny.**

Nové meno našej strany je: **Kresťanská Sociálna Ľudová Strana.** Pritomne žijeme v dobe sociálnych názorov. V celom obore verejného života potrebné sú nám sociálne reformy. Kresťanská ľudová strana ohlasovala to už od začiatku jej jestvovania. Svrchovaný čas bol preto, aby už aj v pomenovaní tejto strany výrazu dané bolo sociálnemu a to **kresťansko-sociálnemu** smeru, ktorý ohlasoval už i preblahej pamiatky Pápež Lev XIII. a ktorý je jedinou cestou spasonosného vývinu človečenstva.

Spojenie sa kresťanskej ľudovej strany so stranou kresťansko-sociálnou znamená mohútne zveladenie sily v zápasoch verejného života kresťanského. Toho znakom je, že zo všetkých strán krajiny dochodia k nám prepočetné listy a telegramy s radostným výrazom nad tým, **že konečne pošťastilo sa v jednom tábore sdružiť všetkých, čo aj v parlamente verejne odhodlaní sú prevádzať kresťanskú politiku.**

Pohliadnime ale na tento nový program. Kto s pozornosťou pováži tento nový program, tak sa musí presvedčiť, že on v sebe uviiera všetky žiadosti kresťanského ľudu Uhorska. Všetci, čo tento program spísali a zostavili, náležite znajú ducha a srdce ľudu. Vo veľkých bojoch budúcnosti dia tohoto programu budeme pokračovať a zneje on nasledovne:

K ľudu Uhorska!

Uhorsko stojí prítome na prahu nového obdobia. Uhorský štát musí rátať s veľkými zmenami, aké budú nasledovať po terajšej svetovej vojne. Ľud Uhorska tradičnými historickými citami vedený musí najst' nové cesty pevného vývinu bez toho, že by sa odtrhol od tisícročného základu svojho jestvovania nacionálneho. Ľud tento v krutých bojoch obetivosťou, hrdinstvom a mravnou silou charakteru dokázal, že úplne zrelým je ku plneniu svojich práv občianskych. Sila, budúca mohútne, politická sila krajiny ale závisí od kultúrneho a hospodárskeho pokroku, mravného a hmotného vývinu najširších vrstiev ľudu.

Krajina teda nachodí sa pred rozriešením do politického, hospodárskeho a spoločenského života hlboko siahajúcich vážnych úloh, čo sebou donáša potrebnosť rozhodného *spoluúčinkovania* všetkých tých, čo zaujmajú stanovisko svetového názora, z tohože ducha vyvierajúcimi sociálnymi zásadami zabezpečiť cheú súzvučnú prácu rozdielných vrstiev spoločenských.

Ku tohoto úspešnému dosiahnutiu *kresťanská ľudová strana snemová a krajinjská kresťanská sociálna strana* spojily sa ako:

Kresťanská Sociálna Ľudová Strana.

Kresťanská Sociálna Ľudová Strana za najzvláštnejšie úlohy svoje pokladá:

1. *Z kresťanského svetového názoru plynúcich zásad uplatnenie na celom poli náboženského, politického, kultúrneho, hospodárskeho a sociálneho života.*

2. *Zachránenie historického charakteru a celistvosti našej vlasti a pri zachovaní pragmatickou sankciou utvoreného svazu a plnení z toho plynúcich povinností úplné vybudovanie nacionálneho života nášeho.*

3. *Na tomto kresťanskom a nacionálnom základe vývin sociálneho a hospodárskeho života nášeho reformami dobe zodpovednými.*

Kresťanská Sociálna Ľudová Strana v smysle týchto základných zásad pracuje na najbližšom uskutočnení nasledovných úloh:

Žiadame všeobecné, tajné, rovné, bezprostredné, po obciach prevádzané, povinovaté *volebné právo*, zrušenie každého druhu volebných trov a slobodného používania volebného práva zabezpečenie zodpovedným zákonom.

Žiadame čo najrýchlejšie do života uvedenie *autonomie katolíkov*, vymenenie párbéru a konsipácie.

Žiadame *obrannej sily* samostatné sriadenie na základe nacionálnom.

Žiadame zabezpečenie *čistoty* verejného života; úplnú ochranu *verejných slobod*; zabezpečenie slobody tlače, práva shromažďovania a spoločovania sa; zarovnak aj utvorenie služobnej pragmatiky *úradníctva*, platu úradníkov sriadeaie zodpovedne zmeneným pomerom.

Vo vnútornej politike žiadame politickú rovnoprávnosť *aj v národnostných otázkach*, držiace sa tej veľkej zásady našej ústavy, že uhorský štát má rovného práva občanov, ktorí, nech si sú bársjakého materinského jazyka, v politicky jednotnom uhorskom nacionálnom štáte, pestovanie vlastností svojho plodu, vzdelávanie svojej reči prevádzat môžu dla istej slobody.

Žiadame *verejnej zprávy* zreorganisovanie v demokratickom smysle, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych otázok v autonómnom právnom kruhu stupňovanejšie podporovanie, aby verejná správa slúžila opravdovým záujmom ľudu.

Žiadame *verejnej výučby učebného systému* také vyvinutie, aby ono úplne zodpovedalo požiadavkám života praktického.

Žiadame obranu proti vzťahujúcej sa moci veľkého kapitálu. Žiadame také zákonné nariadenia, aby pri správe na *peňažné ústavy* svereného nacionálneho majetku, uplatnené boly ohľady záujmov nacionálnych.

Žiadame *poľného hospodárstva* s upotrebením štátnych prostriedkov silné vyvinovanie takou pozemkovou politikou, ktorou pomerne ku terajšiemu rozdeleniu majetkov, čím viacej ľudí môže ku pozemkom prist cestou parcelovania a osadovania. Cieľom zabezpečenia väčšej úrodnosti pozemkov a väčšieho donosu, žiadame veľkých zámerov rozprestrenie a opravenie poľnohospodárskej výučby; utvorenie kreditu a zastupiteľstva poľnohospodárskych záujmov, železnižné zodpovedné tarify a politiku cla, štátne podporovanie spolkov poľnohospodárskych.

Žiadame výdatnú obranu priemyslu; možnosti vyžitia a súbehu sociálnych podmienok zabezpečenie. Žiadame, aby počas *prieichodného hospodárstva* štát surový tovar pomerne rozdeľoval medzi fabričným a ručným priemyslom.

Žiadame slobodu na samoobranu *robotníctva* cieliacej hospodárskej organizácie; súrne sriadenie právnych pomerov, odborných organizácií a štrajkového práva; vybudovanie sociálneho poistenia robotníctva, obranu slobody práce, zarovnak aj postavenie priemyselných stolíc, rebotníckych rád, robotníckych komôr a pacifikujúcich výborov na základe parity; reformu učňovského systému, regulovanie a stupňovanejšiu obranu zemskej roboty.

Žiadame zvýšenie *minimuma existencie*, k vyžitiu

potrebného najmenšieho obnosu, od dane oslobodeného; *daní* ku možnosti ich znášaniu pomernejšie ich podelenie; dôchodkov movitého kapitálu a obchodu s cennými papiermi väčšie odanenie; z vojny plynúcich štátnych tiarch prenesenie na válečné zisky a na majetky pod vojnou nadobudnuté.

Obete vojny, siroty hrđinov, vdovy a po nich postatí, zmrzačení invalidi, pri ich náhrade a zabezpečení hospodárskej ich existencie, opatrovať, napomáhať má štát po medze možnosti.

Konečne budeme sa snažiť na tom pracovať, aby s novým vybudovaním *medzinárodného práva*, pri všeobecnom jednočasnom odzbrojení a postupnom zmenšení zbrojenia, medzi národami, na základe parlamentárneho dozorstva, ako aj viazajúceho rozhodného súdobného výroku trvajúci pokoj bol uvedený.

S touto čistou a nepoškvrnenou zástavou tiahneme pred voličov. Už i najbližšie voľby ukážu, že **státisíce ľudu od vyslaneckých kandidátov budú žiadať aby tento program podpísali a súrne pracovali na jeho uskutočnení.**

My katolíci podporovať budeme každú vládu, ktorá pracuje proti živlom prevratu, pri tom ale samostatne a zorganizovaní na tom budeme pracovať, aby sme kresťanské Uhorsko upevnili, Kresťanská Sociálna Ľudová Strana čerstvými silami zveladená väčšou dôverou ide do nových bojov.

Pojednávanie o pokoji v Brest-Litovsku.

Z Brest-Litovska poloúradne oznamujú: Na zasadnutí nemeckého, rakúsko-uhorského a ruského politického výboru 3. februára nemecký zahraničný štátny sekretár Kühlmann vyzval predsedu ruskej delegácie, aby sa osvedčil v otázke zúčastnenia sa zastupiteľov západných pohraničných štátov na vyjednávaníach v Brest-Litovsku.

Nato Trockij rozvinul, že ruskí delegáti zo svojej strany v úplnej miere uznávajú samostatnosť a neodvislosť poľského štátu, ale nemôžu zažmuríť oči pred tou okolnosťou, že samostatnosť poľského štátu bude len zdanlivá dotiaľ, kým je územie Poľska obsadené. Práve preto, bo uznávajú samostatnosť poľského štátu, môžu pochybovať v tom, že by tie osoby, ktoré poľský štát zastupujú z vôle okkupujúcich vrchností, vskutku by zastupovali poľský národ. Ku zastupovaniu Poľska na vyjednávaníach mohli by považovať za oprávnených len tých, ktorí svoje poverenie dostali od širších vrstiev ľudu. Ruská delegácia vyhlasuje, že keď neuznáva Kucharževského za plnomocníka vlády poľského národa, týmto vôbec nechce povedať, že neuznáva neodvislosť poľského štátu a poľského národa.

Štátny sekretár Kühlmann v odpovedi poukázal na osvedčenia, ktoré zástupci ústredných mocností učinili na výborovom zasadnutí 11. a 15. januára a poznamenal, že vidí istý pokrok v tom, že Trockij v úplnej miere uznáva samostatnosť poľského štátu. Keby uznal aj samostatnosť ostatných západných pohraničných

štátov, týmto by vyjednávania značne pokročili. Na poznámku Trockého, že vlády ústredných mocností ešte neuznaly novú finskú vládu, Kühlmann poukázal na to, že sa ešte neinformoval dostatočne o udalostiach vo Finnsku, ale prišli k nemu ponosy, že ruská armáda sa mieša do vnútorných bojov Finnska a že nevyhovela žiadosti Finnov, aby ruské čaty odvolali z Finnska. V tejto záležitosti svoje stanovisko musí si podržať na neskorší čas.

Zahraničný minister gróf Czernin s uspokojením konštatoval, že Trockij uznal aspoň jestvovanie a samostatnosť poľského štátu, čo znamená už isté sblíženie medzi stanoviskom dvoch stránok.

Trockij poťahom na finskú otázku poznamenal, že petrohradská vláda uznala neodvislosť Finnska s tým, že ruské čaty zostanú vo Finnsku. Keď potom vo Finnsku vypukla revolúcia robotníkov, finskí sociáldemokrati prejavili žiadosť, aby sa ruské čaty nemiešali do boja. Petrohradská vláda tejto žiadosti zodpovedajúci telegram poslala finskej vláde. Neni ale nemožné, že medzi ruskými čatami a jednotlivými oddeleniami finskej občianskej armády staly sa srážky, popiera ale, že by tieto srážky boly vplývaly na priebeh vnútorných bojov Finnska.

Čo sa týče pritiažnutia poľských zástupcov na vyjednávania, Trockij v plnej miere uznáva právo poľského národa, aby samostatne a neodvisle žil. Ale poľský štát držia teraz obsadené cudzie čaty a tak poľská vláda môže sa pohybovať len v tých hraniciach, ktoré jej s hora označia. Alebo je poľský štát ozaj štátom a vtedy musí mať geografické hranice a keď je poľské kráľovstvo ozaj kráľovstvom, musí mať kráľa. Ale keď nemá ani hraníc, ani kráľa, neni štátom, neni kráľovstvom. Na poznámku predsedu rakúsko-uhorskej delegácie odpovedal, že petrohradská vláda v tejto otázke vôbec nechce vystúpiť čo rozhodujúci súd, len chce označiť cestu, ktorou žiada preskúmať oprávnenosť poľskej vlády.

Gróf Czernin v odpovedi poukázal na to, že delegácie vyjednávajúcich mocností neprišli do Brest-Litovska preto, aby sa pustily do duševného zápasu, lež aby uvažovaly, či je možné a v akej miere sa dohodnúť. Dľa jeho náhľadu ďalšie pretriasanie poľskej otázky bolo by celkom jalovým márnením času. Poľský štát sa vyvinuje, jeho vývin sa ešte neskončil, preto ani nemá ešte ustálených hraníc. Ale ani ruská republika, ktorá sa tiež vyvinuje, nemá ešte ustálených hraníc, čo ale ústredné mocnosti neprekáža v tom, aby vyjednávaly s terajšou ruskou vládou bez toho, aby skúmaly jej zákonitosť.

Konečne štátny sekretár Kühlmann poznamenal, že medzi prvým a druhým osvedčením Trockého je rozdiel. V prvom bez podržania a v úplnom rozsahu uznal samostatnosť poľského štátu, v druhom ale už rozvinoval, že Poľsko, ponač nemá ani ustálených hraníc, ani kráľa, neni ani štátom, ani kráľovstvom.

Potom zasadnutie bolo zakľúčené.

Udalosti svetovej vojny.

Osobitný pokoj s Ukrajinou uzavretý.

Brest-Litovsk, 9. februára. Uhorskej teleg. kancelárii oznamujú:

Smluvu o pokoji s Ukrajinou dnes nad rénom o 2. hodine podpísali. Smluva v najbližšom čase bude publikovaná.

Pokoj s Ruskom bez smluvy.

Uhorskej telegrafickej kancelárii z **Brest-Litovska** oznámili:

Ruská vláda odhliada síce od formálnej smluvy o pokoji, válečný stav ale vyhlasuje za zastavený a nariaďuje bezodkladné úplné odzbrojenie ruskej válečnej sily.

O pokoj prosil Trockij. S Finnskom a Rumunskom v krátkom čase tiež bude pokoj uzavretý.

Zprávy domáce.

Z krajinského zákonodarstva.

Snemovňa krajinských vyslancov v minulom týždni vydržiavala zasadnutia, v ktorých vyslanci vyslovili sa o programme ministrapredsedu. Na predbežné pojednávanie návrhu zákona o volebnej reforme vyslaný 48 členový výbor snemovne vyslancov v piatok, 8. februára začal svoju činnosť.

Snemovňa veľmožov vydržiavala zasadnutie v piatok, 8. februára popoludní.

Zimné narukovanie gazdov.

V smysle v jaseň minulého roku vydaného nariadenia honvédskeho ministra takí oslobodení gazdovia, ktorí majú menšie gazdovstvá, na január a február museli narukovať k vojenskej službe. V súvis s prevedením tohto nariadenia vyskytly sa ponosy, že vrchnosti aj takých gazdov prinútily narukovať, ktorí vo vojenskej službe už predtým boli vycvičení. Cieľom vyhnutiu nedorozumení honvédskeho minister v doplňujúcom nariadení sdeľuje, že pod vycvičením v tomto páde nemá sa rozumieť len prvé vycvičenie, lež aj ďalšie oboznámenie prvý raz už vycvičených s novšími bojovnými prostriedkami.

Kúpa žrebčov na plemeno.

Minister poľného hospodárstva vyzýva gazdov, ktorí majú prinajmenej štyri také doma vychované jednoročné žrebce-plemenáky, ktoré pochodia z dobrej krvi, primerane ku ich veku sú dobre vyvinuté, majú silné kosti, sú pravidelnej postavy a majitelia chcú ich predať štátu, aby tento svoj úmysel behom februára písomne oznámili ministerstvu poľného hospodárstva. V oznámení presne treba označiť miesto, kde sa žrebce nachodia, taktiež pôvod, veľkosť, barvu a cenu žrebčov. Na písomné oznámenie treba dať jednokorunový štempel.

Revolúcia v Rusku.

Poľské čaty zajaly Krylenku a celý jeho štáb.

Berlin, 6. februára. (Wolff.) Dia bezdrôtového telegrammu poslaného 2. februára z Kijeva sídlo najvyššieho ruského vojenského vodcovstva Mohylev obsadili Poliáci a hlavného veliteľa Krylenku s celým jeho štábom zajali. Dia toho istého telegrammu Ukrajinci udusili povstanie boľševikov v Kijeve. Na čelo novej ukrajinskej vlády postavili Holuboviča, predsedu ukrajinskej delegácie v Brest-Litovsku. Všetky ukrajinské čaty pripojily sa ku kijevskej ústrednej rade. Čaty boľševikov náhle cúvly z Ukrajiny do Ruska. Pri Kijeve shromaždily sa údajne polmilliona hláv počítujúce ukrajinské čaty pod vedením svojich dôstojníkov. Dia chýru aj civilných obyvateľov ozbrojili.

Odlúčenie cirkvi od štátu.

Petrohrad, 6. februára. Petrohradská telegrafická agentúra uverejňuje nasledovné nariadenie: Štát a cirkev rozlúčia. Zrušia všetky, na vierovyznaní zakladajúce sa výhody, taktiež všetky obmedzenia slobody svedomia. Všetky náboženské obrady budú požívať úplnú slobodu, nakoľko sa neprotivia občianskym právam a verejnému poriadku. Odvolávaním sa na svoje náboženské presvedčenie nikto nesmie sa vytiahnuť zpod plnenia občianskych povinností. Povolenie ku tomu, aby sa daktó v plnení občianskej povinnosti druhým dal zastúpiť, dá občiansky súd. Náboženskú prísahu zrušia a nahradia ju slávnostným sľubom. Vedenie na manželstvá a na narodenia pofahujúcich sa matrik prevezmú občianske vrchnosti. Školy odlúčia od cirkvi, povinné vyučovanie náboženstva prestane. Kňazi a náboženské spolky nemôžu mať privilegia a majetky a ani od štátu nebudú dostávať podpory. Všetky ich majetky vyhlásia za vlastníctvo ľudu. Kultúrnym cieľom slúžiace budovy a iné predmety náboženské spolky zdarma budú môcť upotrebovať.

Rada komissárov ľudu uzavrela, že na udržiavanie kostolov a cirkví dosiaľ vyassignované obnosy viac nebude vyplácať. Kňazom a učiteľom náboženstva 1. marca prestanú platiť, ale plat na mesiac im vopred vydajú. Na spoločnú žiadosť veriacich kňazi aj ďalej smú konať svoje cirkevné povolanie, s tou podmienkou ale, že sa o miestnosti, ktoré sú potrebné ku tomu a o vystrojenie týchto miestností sami veriaci postarajú.

Moskovský metropolita, tamojšie kňazstvo a mnísi v kostoloch jednomyseľne prekliali boľševikov a žiadajú im všetky tresty pekla. Veriacich podnecujú ku výstupkom proti vláde. Viackrát boly bitky, ktoré však nemaly väčšieho významu a ktorým červená garda a vojaci naskutku urobili koniec.

«Ku každému!»

Berlin, 6. februára. (Wolff.) Boľševická vláda poslala nasledovný bezdrôtový telegramm:

«Ku každému! Súrne! Ku každej lodi, každému súdruhovi, rezervistovi! Nikto nech neprejde do rezervy

dotiaľ, kým občianska biela garda Finnska nebude zničená. Jej víťazstvo bolo by na úkor našej revolúcie. Potrebnú zbraň pošleme.»

Poľské vojsko proti boľševikom.

Štokholm, 6. februára. Poľské čaty po krvavých bojoch svedených s boľševikmi obsadily Minsk. Poľský hlavný veliteľ vydal mobilizačný rozkaz a vyzval všetkých Poliakov, aby vystúpili z ruskej armády a aby bojovali pod národnou zástavou. Sídlom mobilizačného veliteľstva je Minsk.

Proti boľševikom bojujú aj francúzske čaty.

Zürich, 6. februára. Dia sem došlych zpráv v bojoch medzi boľševikmi a Rumunmi v Moldave na strane Rumunov zúčastňujú sa aj francúzske oddelenia. Pri Galaci proti boľševickým čatám postavilo sa francúzske delostrelectvo. Tieto francúzske čaty sú z toho vojenského sboru, ktorý na moldavskom fronte stojí pod velením generála Berthelota.

Krvavé boje okolo Helsingforsu.

Štokholm, 5. februára. Vo Finnsku boj červenej a bielej gardy trvá neprestajne so zamieňavým šťastím. Na okolí Helsingforsu krvavý boj vlní sa ešte nerozhodnute. Čaty vlády obsadily Uleaburg. Rusi ťažkým delostrelectvom bombardovali mesto Vyborg.

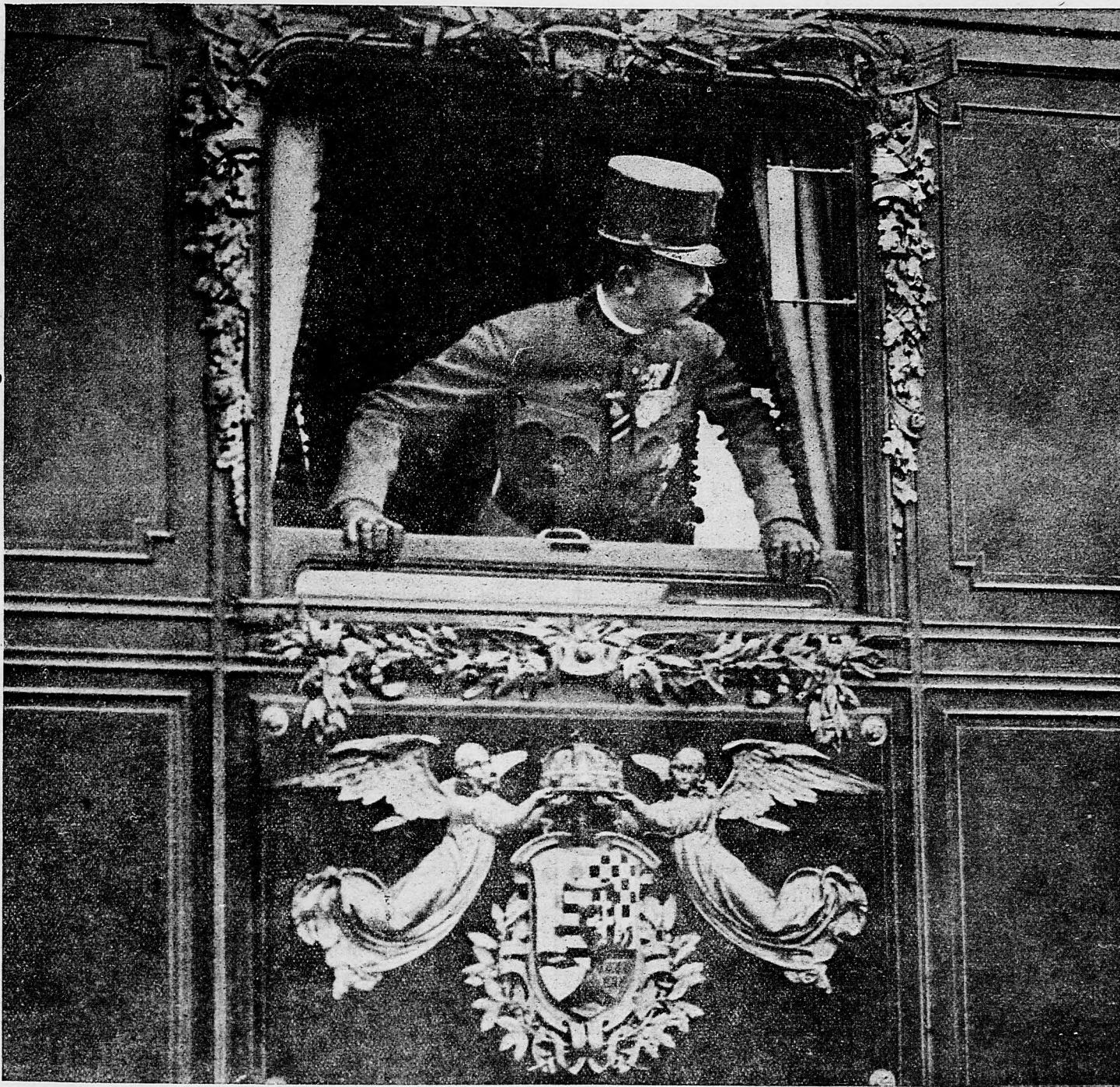
Antantisti za vojnu.

Po rečiach spoločného zahraničného ministra grófa Czernina a nemeckého ríšskeho kancelára gr. Hertlinga, ktoré boly preniknuté duchom smierlivosti, pozornosť sveta obrátila sa na vodcov štátov antantu, že aké stanovisko zaujmú v položení, ktoré tieto reči stvorily. Ministripredsedovia štátov antantu, menovite Francúzska, Anglicka a Talianska s vojenskými odborníkmi a dvoma americkými generálmi ako najvyššia válečná rada antantu vo francúzskom meste Versailles týmto cieľom vydržovali poradu, na ktorej sa radili o osvedčeniach rakúsko-uhorského zahraničného ministra a nemeckého ríšskeho kancelára, aby zaujali jednotné stanovisko.

Porady vo Versaillesi sa po siedmom zasadnutí už skončily a ako úradná zpráva oznámila, najvyššia válečná rada antantu v rečiach Czernina a Hertlinga nenašla nič takého, čo by sa bolo sblížilo ku miernym vraj podmienkam vlád všetkých štátov antantu. Ako je známe, gróf Hertling vo svojej reči bol vyslovil tú žiadosť, aby štáty antantu predstúpily s novšími podmienkami, ktoré ústredné mocnosti svedomite preskúmajú a svoju odpoveď na ne dajú. Ale jak Hertling tak i Czernin rozhodne vyhlásili, že tieto podmienky nesmú sa týkať celistvosti, integrity ústredných mocností. A samo sebou rozumie sa, čo gróf Czernin aj doprosta vyhlásil, že verne spojeneckej smluve my práve tak bojujeme za celistvosť Nemecka s jeho osadami, ako Nemci bojujú za celistvosť rakúsko-uhorskej monarchie. Mimo tohto

Hertling podal aj návrhy na známych štrnást punktov Wilsonových a že tieto návrhy neznamenal posledné slovo ústredných mocností, to bolo zrejmé z vyzvania, ktoré gr. Czernin upravil na predsedu Spojených Štátov, aby začali bezprostredne pojednávať otázky pokoja. Po uzavretí najvyššej válečnej rady antantistov ale niet vý-

a preto najväčšie napnutie síl v najkratšom čase treba zopakovať. Z tohto uzavretia tedy vysvitá, že sa vo Versailles dohodli na novej offensive, od ktorej očakávajú také výsledky, že ústredné mocnosti prijmu tie známe podmienky pokoja, ktoré by im antantisti radi diktovali. Pod jednotným vyvinovaním válečnej sily ale

Jeho veličenstvo kráľ na dvornom vlaku v obloku.

hľadu, že by Wilson na vyzvanie Czernina dal takú odpoveď, ktorá by kliesnila ďalšiu cestu k bezprostrednému potyku.

Najvyššia válečná rada štátov antantu tedy nechce ešte o pokoji počuť, oproti tomu ale aj ďalej vyriekla, že drží za potrebné napnutím poslednej energie zabezpečiť jednotné vyvinovanie válečnej sily, pokým sa smýšľanie vlád a národov ústredných mocností nezmení

treba akiste rozumieť to, že sa porada dohodla na spoločnom hlavnom veliteľstve, pre ktoré sú ustavičné hádky medzi francúzskou a anglickou vládou, bo Francúzi by radi anglického hlavného veliteľa podriadili svojmu hlavnému veliteľstvu, proti čomu sa zas vzpierajú v Londýne, kde by radi mali na čele spoločného vojvodcovstva Angličana.

Antantisti tedy odhodlali sa k napnutiu posledných

síl o víťazstvo, aby ústredným mocnostam mohli diktovať svoju vôľu, potrhánie, rozdrobenie, proti čomu sa národy ústredných mocností už štvrtý rok víťazne bránia. S neohrozenou hrdinskosťou a s nezlomnou vytrvalosťou budú sa brániť proti cieľom antantu aj v oznámenej novej offensive, ktorú začnú antantisti s napnutím poslednej sily. Armády ústredných mocností víťazne prebojovaly už viac a strašne silných offensív, keď ešte musely bojovať aj s ohromnou silou Ruska a ostatných nepriateľov: Belgičanov, Rumunov, Srbov, Černošcov. Týchto porazené armády sú rozprášené a ohromné Rusko, najmohutnejšieho nepriateľa, teraz rozrýva občianska vojna, teraz tonúc v anarchii sa rozpadáva.

Válečné polozenie ústredných mocností je prajnejšie, než bolo predtým kedykoľvek a ženiálni vodcovia armád ústredných mocností — ako bol Hertling prizvukoval — hľadajú do budúcnosti s nezlomnou dôverou v konečné víťazstvo.

Reorganisovanie stredísk.

Cieľom utvorenia stredísk bolo, aby zásoby rôznych článkov moly byť stále v evidencii držané a dľa potreby rozdelené. Následkom zmeny pomerov, ktorú svetová vojna vyvolala, treba sa bolo postarať, aby hlavne vojsko, ale aj široké kruhy obecnstva boli nevyhnutne potrebnými článkami zaopatrené. Základná myšlienka bola dobrá. Ale uskutočnenie tejto myšlienky nebolo vždy správne, obecnstvo nenašlo vždy to, čo hľadalo, a už aj samé hľadanie spojené bolo s mnohými nesnázami. Následkom špekulácie zmizly články s tržiska a toto vzbudilo v obecnstve falošnú mienku, že akonáhle sa nové centrum založí, články zmiznú, že teda strediská sú vlastne na príčine tu i tam cíteného nedostatku. Ale mnohokrát sa stalo, že sa obecnstvo marne obrátilo na patričné centrum, dostalo buďto odpoveď, ktorá ho neuspokojila, alebo vôbec zostalo bez odpovede. A v tomto páde sa obecnstvo nevedelo kam obrátiť, bo pomery stredísk neboly sriadené, nebolo určené to patričné miesto, ktoré vyskytnuvšie sa hádne otázku malo riešiť.

Terajšia vláda hneď v prvých dňoch uzavrela, že rôzne strediská postaví pod prísny dozor a prinúti strediská vydávať účty pred verejnosťou. Bo obecnstvo ani teraz nevie, že na čo sa obracajú tie veľké dôchodky, ktoré majú strediská pri odpredaji rôznych článkov. Obecnstvo len to vedelo, že neraz o mnoho drahšie prinútené je kupovať tie články, ktoré o mnoho lacnejšie kupované byly od dorábateľov. Vzkrsla aj tá otázka, že po skončení vojny bude treba jednotlivé centrá reorganizovať, niektoré stanú sa zbytočnými, ako majú byť tieto centrá rozpustené bez toho, aby to v národnom hospodárstve zmätok nezapríčiniť.

Tieto a mnohé iné s otázkou stredísk spojené záležitosti byly nastolené na porade, ktorú svolal štátny sekretár v ministerstve financií dr. Elemér Hantos, ktorý hneď na počiatku svojej reči vyhlásil, že vláda sriadíť

chce väčší dozor nad centrami a týmto poveriť chce osobitú medzitka. Nerobí to preto, že by sa proti strediskám s nedôverou chovala, veď centrá sama vláda postavila, teda aj doteraz v istej miere stály pod dozorom vlády. Strediská staly sa nepopulárnymi pred obecnstvom preto, bo odtiahly s tržiska tovar, čo bolo vlastne jedným ich cieľom, aby tovar nepadol do rúk rozličných kšeftárov a nebol používaný ku užerničeniu. Ale za terajších pomerov sú strediská pre národohospodárske záujmy práve také potrebné, ako potrebné sú štátu daňové úrady.

Teraz účinkuje 34 rôznych stredísk. Možno, že sa vyskytne potreba založiť ešte niektoré strediská, bárs utvoreniu nových stredísk treba vyhýbať. Vláda použije chce strediská ku priechodnému sriadeniu hospodárskych pomerov zčiasťky tým, že prevádzanie obchodu učiní vždy slobodnejším, zčiasťky tým, že vtiahne do centra vždy viac obchodníckych živlov. Nad centrami doteraz prevádzaný dozor nebol dostatočný zvlášte preto, bo patriční dozorcovia nemali právo prehládnuť finančnú manipuláciu stredísk, menovite či centrá nepracujú s veľkými výdavkami a týmto či nedražia tovar a či by centrá nemaly z čistého osohu viac dať na rozličné dobročinné a verejné ciele. Prísnejší dozor je potrebný aj preto, aby sa obecnstvo presvedčilo, že rozličné centrá neslúžia jedine hmotným záujmom jednotlivcov, jednotlivých peňažných ústavov alebo jednotlivých spoločností. Vôbec obecnstvo musí mať o centrách čistý prehľad, ináč bude mať o centrách falošné pochopy.

Obecnstvo ochotne prináša všetky možné obeť, ktoré terajšie mimoriadne pomery vyžadujú. Nebude mať žiadnej námietky, keď sa presvedčí, že týmto prospeje verejným záujmom, že dôchodky stredísk idú na šlachetný cieľ, že strediská nenaháňajú peniaze len do vrecák privátnych ľudí. Preto treba nielen prísny dozor, lež potrebné je, aby strediská pred verejnosťou účtovaly, aby ich obchod nebol tajnosťou, bo toto budí najviac nedôvery.

CHYRNÍK.

Dar jej veličenstva kráľovny. Z Lublina oznamujú: Predstavený kláštora na Jasnogore jej veličenstvu kráľovnej Zite vlni poslal umeleckú podobizeň čenstochovského Marianského obrazu. Jej veličenstvo kráľovná poslala mu teraz za to do daru s diamantami a rubínami ozdobený zlatý kríž.

Základina biskupa za výchovu klerikov. Vesprémsky biskup dr. Ferdinand Rott pre malý seminár svojej diecézy složil základinu 100.000 korun.

Pre katolíckych novinárov jagerský arcibiskup dr. Ludvik Szmrecsanyi obetoval 2000 kor. a bardiovský dekan-farár Gejza Zsebráczky 100 korun.

Navrátenie sa katol. reholníkov do Poľska. Dľa zprávy varšavských novín v minulé dni usadili sa vo Varšave lebergski jezuiti a prevzali kostol Marianský. Najbližšie usadia sa tam aj kapucini a redemptoristi.

Zbytočné jarmoky zrušia. Ministerstvo obchodu sa už od dávnejšieho času zaoberá so zmenšením počtu jarmokov. Minister obchodu teraz v nariadení vyzval podžupanov, aby mu sdělili, či v stolici bývajú také jarmoky, ktoré nemajú zvláštneho významu a či by jarmoky, ktoré trvajú za viac dní, nebolo možno len v jeden deň vydržiavať.

Cedule na dohán. Finančný minister všetkým finančným direktoriám v krajine poslal nariadenie, v ktorom reguluje spôsoby, ktorými možno uviesť cedule na dohán. Vyzýva finančné direktorstvá, aby podaly mienku, či uvedenie cedúl na dohán držia za súci spôsob toho, aby dohánové výrobky špravedlivo boli rozdeľované a aby sa v tejto záležitosti poradily s administratívnymi vrchnosťami. Kde budú uvedené cedule na dohán, tam v malých trafikách dohánové výrobky budú predávať len na poukážku vrchnosti.

Nádej francúzskych židov. Francúzska organizácia cionistov minule vydržovala zasadnutie v Paríži, na ktorom na vedomie vzala sľub anglickej vlády, že v Palestíne nazpät uvedie panstvo židovského národa. Zasadnutie vyslovilo anglickej vláde svoje uspokojenie a vďaka. Parížsky Rotschild, ktorý mnoho obetuje na cionistické ciele, na otázku, či sa aj on osadí v utvoriť sa majúcom palestínskom židovskom štáte, odpovedal takto: «Áno, lež dám sa vymenovať za parížskeho konsula židovského štátu.»

Poplatok za mletie. Minister obchodu poplatok za mletie pšenice ustálil na 5 korún 20 halierov a za mletie raže na 4 kor. 80 halierov od metr. centa.

Minuloročná štatistika ľudnatosti v Spišskej Novej Vsi (Igló). Na vnútornom území mesta narodilo sa vlni 170 detí: rim.-kat. náboženstva 128, gr.-katolíckeho 6, evanjelického 24, kalvínskeho 6, židovského 6. Manželstvá uzavrelo sa 37: katolíckych 27, židovské 2 a miešaných 8. Zomrelo 165 osôb: mužského pohlavia 85 a ženského pohlavia 110. Medzi 1—10. rokom zomrelo 77, medzi 80—90. rokom 8. V novoveskej cis. a kráľ. res. nemocnici zomrelo 30 vojakov. — K spomoženiu novoveských chudobných detí a sirôt novoveský potravný spolok obetoval 200 a mesto 200 korún.

U lubického samopomocného spolku vo Spiši na siedmu uh. válečnú požičku značili 254.000 korún.

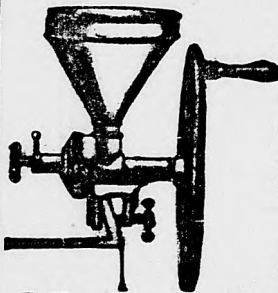
Pohyb Košičanov za polytechniku. Košičania poslali memorandum k obom snemovňam aj ku vláde, aby dostali polytechniku.

Veľká zima vo Francúzsku. Dľa zprávy parížskych novín je vo Francúzsku vždy väčšia a väčšia zima. Ešte aj v Južnom Francúzsku je 12 stupňov zimy.

Mor v Číne. Parížske noviny oznamujú z Peking: Na pohraničnom území provincie Čanzi a v Mongolsku vypukol mor, ktorý sa veľmi rýchle rozširuje.

Spišsko-novoveský (iglovský) Kat. Kruh má majetku blízko 6000 korún.

„TEXAS“ ručný mlynek k šrotovaniu.

«Texas rýchlo šrotujúci ručný mlynek je najlepší a najlacnejší tera še doby, šrotuje každého druhu zrnú kukuricu, pšeniou, ovos, jačmeň.

Cena 100 korún

Trovy obalenia a franko poštovej dopravy 6 korún 42 hal. — Cenník zdarma a franko. — Zasiela:

ALOIS KIRALY následníka

Alexander Király
BUDAPEST, VI., Felsőerdősor-u. 6.

Zdarma dostane každý
na požiadanie

môj hlavný cenník o hodinách, zlatom a striebornom tovare a o hudobných nástrojoch, husle za K 14.—, 20.—, 25.— a vyše Dobré harmoniky K 70.—, 80.—, 100.—, 120.— 3 radové K 200.—, 240.—, 280.— Záměna dovolená alebo navrátenie peňazí. Rozposiela na poštovú dobierku alebo na vopred poslaný obnos vyvozný dom **Ján Konrad** cis. a k. dvorný zásielca Brúx číslo 1317. (Čechy.)

8 halierov

za poštovú dopisničku stoj
Vas môj i hlavný cenník, ktorý Vám na požiadanie zdarma pošle prvá dielna hodina

Ján Konrad

cis. a k. dvorný zásielca Brúx 1. 3. Čís. o 1816. Nickel alebo oceľové hodinky K 30.—, 35.—, 40.—, a madne radium hodinky K 25.—, 32.—. Hodinky s dvojistou pokrývku z bieleho kovu a Gloria striebra K 40.—, 45.—, v goldin zátvorke K 37.—, 43.—. Budičky a stenové hodiny vo veľkom vybere. Zásielky s poštovou dobierkou. Záměna dovolená alebo navrátenie peňazí.

Každý nech si pýta cenník na doposničke.

Zázrak sveta je ohnivej ostroti ŠARKAN-KOSA

Jedným kúvaním 3 dni, jedným naostrením celý deň možno s ňou kosiť Podobnej kose, ako je tato, ani v dobrote, ani v ľahkosti, ani v pružnosti není na celom širom svete. Za každú kosu úplna 3 rokov záruka a ktorá, ezodpovie zamení sa bezplatne. Zu zkusenosti ale vieme, že medzi tisíc kusami není ani jednej zlej. Cenník tohoto, každému hospodárovi nevyhnutne potrebného nástroja zdarma posielia:

Sohr Pál šarkan-kosu rozposielajúce stredišťe **Somogyszil 45.**

**Svrabľavosť,
Potenie,
Slniečny úpaľ,
Supanie kože,
Svrab a hostec,
Neduhy kože, rany,
Opuchliny a staré rany**

istotne lieči zákonom chránený prostriedok. **Borovičková masť.** Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglik 3 koruny, veľký teglik 5 korún, rodinný teglik 9 korún k tomu patriaceho borovčkového mydla cena 5 K. Adressa objednávok

Alexander Gerő, lekárnik Nagykovács 40.

Svrabl'avosť, hostec,

svrab najrýchlejšie hojí **Dr. Flesch-a**
pôvodná

„Barnavá masť“

Nešpiní a je celkom bez zápachu. Teglik na
próbu K 2.30; malý teglik K 4.—; rodinný
teglik K 11.— Rozposiela

Dr. E. Flesch-a
„Korona“ lekárň v Rábe (Győr).

Každý si sám môže podošvy podrážať!

Upotrebovatelom bezprostredne zasielame.

Kožená ochrana podošvy

„Glória“

0.	1.
25—30	31—34
1.80	2.20
2.	3.
35—39	40—42
2.60	3.—
4.	
43—46	
3.40	

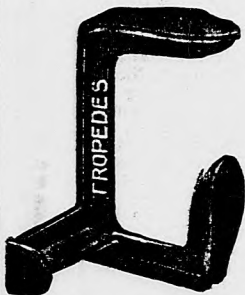
Z opravdo-
vej hustej
vojenskej
čistej podoš-
vovej kože.

Pvoriadnej, zvlášte
trvanlivej jakosti s klin-
cami k tomu patriacimi.

„TB. PEDES“

Železné kopyto K 9.50

s pomocou ktorého každý sám
ochranu na podošvy pribíjať
a menšie opravy prevádzať
môže.

Pôvodné

„Pikard“ K 1.—

„Makart“ K —.90

náčinia
ochrany podošvy a opät-
kov z ocele

a zo železa s cinkovanými kon-
čiarimi k upotrebeniu na ba-
kanče, čižmy a topánky robot-
nícke.

Ku fajnejším topánkam pre pánov, panie a deti

Iliput 80 hal.

náčinia z ocele s
cinkovaným oxido-
vaným končiarom.

Kavirs 80 hal.

Obrázky cenník zdarma a franko.

Z ochrany podošvy po pošte menej ako 6 náčinia
posielať nemôžeme. Odpredávateľom, stravujúcim
spolkom a objednávateľom väčšej zásoby výhody.

Imrich Kovács a Spoločník

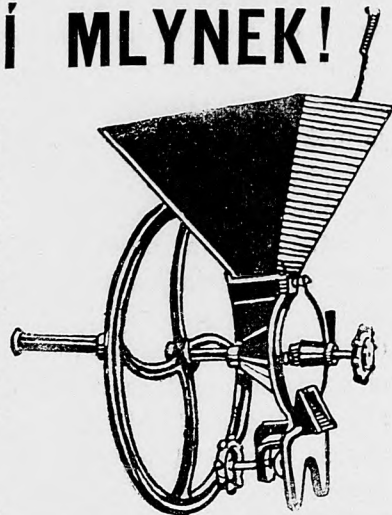
Budapešť, IX/b. Űllői-ut 11. číslo.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom
strojom, každého druhu obilie somleť môže
na kaša a v akejkol'vek tajnosti. Obrovskej
schopnosti roboty. Bezodkladne k lifrovaniu.
Cena K 150. Tenistý stroj k prípraveniu na
stôl alebo postavec bez nôh K 120, menší k
domácejmu upotrebeniu K 80. Objednania
prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba
aj 10 K závdavok. — K odporúčaniu mlynky
bezodkladne objednať. — Výlučná adresa
objednania:

PAVEL SOHR Somoğyszil 35.

fabričný sklad ocelového tovaru.

54 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosy.

Nikto nikdy nemal lepšej kosy, ako je naša

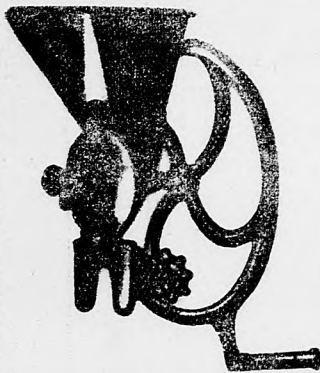

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvan-
livého ostria zlatú kosu, za ktorú nás požeňovať bude. Tieto kosy už od 53 rokov rozposielame
najväčším pántvám a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesod-
povedné zameníme zdarma. — Cena jednej „Bazilika zlatej kosy“ s poštovou dobierekou:

	60	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
Cena 1 kosy	6.40	6.80	6.75	7.—	7.20	7.45	7.70	7.90	8.—0 kor.

Sberateľom kôsu ku zvláštnemu po šimnutiu: Pri každej kúpe 10 kusov, 1 kus posielame zdarma.
Pri kúpe 5 kusov už poštové porto my platíme. K odporúčaniu je čím skorej objednať si kosov,
bo pozdejšie sotva budú k dostaniu. Obrázkový náš cenník na žiadosť pošielame zdarma. K dos-
taniu u: **Jozef Marosi a Syna** 54-ročná osada na kosy a veľký obchodný dom.
Esztergom, 15. číslo.

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od
najhrubšieho do najmenšieho, ponač stroj naj-
dokonálejšie možno regulovať. Lankej práceschop-
nosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže.
Cena s obalením a zárukou 90 korún, s prípravou
na nohy 150 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela
IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zreteľne udať adresu a
železničnú stanicu.

Pôvodná, Tiger kosa.

č. 1.

č. 2.

č. 3.

č. 4.

č. 5.

č. 6.

č. 7.

č. 8.

č. 9.

Striebornej ocele jej jakosť prevyšuje všetky doterajšie fabrikáty, za každú jedno-
tlivú kosu dávame úplnú zárukú, nezodpovedné kosy zameníme zdarma. Odpo ůca sa,
aby každý zavčasu ponáhlal sa po pošte objednať si kosy. Cený po ďalšie ustanovenie:

	80	85	90	95	100 cm.	
	7.10	7.25	7.35	7.50	8.—	K od 1. do 5. čísla so zárukou kus po 1.30
						Kor Diamantová osielka číslo 5. —.35 kor. Futrál na kosu s dvojitoú pevnou kottvou č. 7. 1.50 K.
						Obručka na kosu jednoduchú č. 8. č. — 6 kor. Obručka na kosu dvojitoú č. 8. 1.15 kor. Stroj ku klo- paniu kosy č. 9. 8.— kor., cena zaobalenia 1.— or. Objednať možno s poštovou dobierekou alebo pri voprednom zaslaní peňazí.

M. LENDVAI továrny vývozný dom kôs.
Budapešť, Kertész-utca 43.